

Oponentský posudek diplomové práce Bc. Olgy Zaor „V hlíně snů a skutečnosti. Autobiografické postupy v próze Pavla Růžka a Jerzyho Pilcha.“

ÚČLK FF UK v Praze, obor komparatistika

Předložená diplomová práce představuje zajímavý pokus o konfrontaci dvou autorů (Pavla Růžka a Jerzyho Pilcha) pocházejících z různých kulturních prostředí (českého a polského), setkáváme se se dvěma autorskými příběhy v domácím a cizím kontextu. Práce přitom používá několikero hledisek komparace: nejde jen o srovnání textů těchto autorů a jejich interpretaci, ale diplomantka se snaží poukázat i na různé mediální strategie prezentace literátů, jež zakládají rozličné autorské typy. Je tak tematizován, jak autorka píše, autorský mýtus v rámci středoevropské kultury.

Mohlo by se zdát, že obě hlediska pozorování (čtení textů a interpretace autorské mediální prezentace) se zde prolínají, je tomu tak ale jen do jisté míry, která ještě zajišťuje funkčnost zvoleného přístupu. Zpracovat téma na pomezí literárních a mimoliterárních okolností je vydání se na „tenký led“ a vyžaduje schopnost určité sebekorekce, nebezpečí představuje to, že se životopisná fakta autorova najednou stávají autoritou interpretace uměleckého textu. Olga Zaor si zvolila filtr, skrze který na texty obou autorů nahlíží, ten sice je autobiografický, ale autorce nejde o hledání klíče k interpretaci skrze životní události autorů, ale o motivy odvíjející se od autobiografie. V tomto přístupu je mimo jiné možné vidět přesah, na jehož základě se vytváří „obraz autora“ – tedy souvislost vypravěče, textu a mediální tváře autora.

V souvislosti s takto nastoleným tématem práce se mi při čtení vynořovalo několik otázek k úvaze: Jak je tomu např. s postavou vypravěče – spisovatele? Konstituuje se mediální obraz autorův na základě toho, jak předznačuje a konstruuje svého vypravěče? Nebo je podoba vypravěče jen jednou ze součástí tohoto obrazu? Nebo je tomu zcela jinak a postava textu nemá s mediálním obrazem autorovým nic společného?

Také mi nebylo z textu práce zcela zřejmé, zda používaná označení *autor*, *vypravěč*, *hrdina* jsou myšleny jako synonyma, nebo zda mají sloužit k označení odlišných entit? Obdobně je pak třeba tázat se na to, zda a jaký autorka vidí rozdíl ve spojení inspirace vypravěčova a inspirace autorova? (Uvedme některé příklady: „Růžkův vypravěč nečerpá...“ „Růžkův způsob psaní“, „Růžkův hrdina“ apod.)

Kromě toho bych potřebovala objasnit, jak autorka nakládá s kategorií implikovaného autora, cituji: „Kdybychom tedy přijali filtr v podobě implikovaného autora, povede nás to k tvrzení, že čtenář má skrze fiktivní text přístup k reálným autorovým intencím, což láká ještě více v případě, kdy vypravěč je spisovatelem a jmenuje se stejně jako skutečný autor.“ (s. 27). Tento úsek byl pro mne překvapivý, pokud jsem tomu dobře rozuměla, je tady najednou ve hře „autorský záměr“, který dekodujeme, lze takto uvažovat o recepci textu, když si jej přirovnáváme ke své vlastní zkušenosti? V souvislosti s tímto je pak ještě nápadná pasáž textu, v níž se ukazuje snaha pojmenovat zdroje tvorby, cituji: „Každý to zpracovává svým odlišným a naprosto výjimečným stylem, který vychází z jejich nejzákladnější zkušenosti: u Pilcha z dětství mezi protestanty a akademické erudovanosti, u Růžka z hluboké zkušenosti konce a básnické citlivosti.“ Z jakého zdroje pak pramení tvrzení, že vypravěči mají autobiografické vlastnosti?

Co se stylu práce týká, text práce je v některých pasážích poznamenán nedostatky v syntaktické rovině, přesto je text práce poměrně čtivý a má potenciál zaujmout čtenáře. Styl psaní autorky je charakterizován určitou metaforičností, která ale není na škodu akademickému stylu psaní. Perspektiva komparace a konfrontace je dodržena, ale v jistých momentech se v textu diplomové práce aspekt komparace ztrácí a jsou odvíjeny dva paralelní příběhy dvou středoevropských autorů.

Velmi ocenit je třeba to, že diplomová práce přináší nové informace o životním osudu a tvorbě českého spisovatele Pavla Růžka, diplomantka čerpala z osobních archívů a z rozhovorů s přáteli z Růžkova okruhu. Olga Zaor uvádí i některé z nepublikovaných Růžkových povídek, jejím cílem ale není uvažovat nad kvalitou vydaných a nevydaných textů, ale shromáždit co nejvíce dokladů pro jednotlivé motivy.

Předloženou diplomovou práci **doporučuji k obhajobě** a navrhuji ji hodnotit známkou **výborně až velmi dobře**, a to podle průběhu obhajoby.

V Praze dne 8. 9. 2014

Mgr. Andrea Králíková